

KIS KÖNYVTÁR
A KATOLIKUS HÍVEK SZÁMÁRA
SZERKESZTI: JÁMBOR LÁSZLÓ S. J.

31. SZÁM

AZOK A PAPOK

ÍRTA
TÓTH MIKE S. J.
TANÁR

KIADJA A „MÁRIA-KONGREGÁCIÓ”
BUDAPEST, VIII, HORÁNSZKY-UTCA 20.

Kis könyvtár

kat. hívek számára. Szerkeszti *Jámbor László S. J.*
32 oldalas kis füzetek, főleg a templomi köny-
vestáblák használatára. Eddig a következő
füzetek jelentek meg:

1. Bangha: <i>Jézus Szívének nagy ígérete</i>	1400
2—3. Jámbor: <i>Örök igazságok</i> . . .	2800
4. Müller: <i>Ne mentegesd magad! vagyis:</i>
<i>Meghívó az Úr Jézus lakomájára</i> . . .	1400
6—7. Bíró: <i>Gyónás és egészség</i> . . .	2800
8. Jámbor: <i>Levelek egy Mária-leányhoz</i>
2 rész	1400
9—10. Müller: <i>A 4-ik parancsolat</i> . . .	2800
11. Schlick: <i>Isten és a természet</i> . . .	1400
12. Bernhard: <i>Szent áldozás és szívtisztaság</i>	1400
19. Müller: <i>Ima és gondviselés</i>	1400
20. Bernhard: <i>A tökéletes bánat</i> . . .	1400
21—22. Cséffalvay: <i>A szentmise</i>	2800
23. Takács: <i>A szentkenet, a betegek
vigasza</i>	
24—25. Jámbor: <i>Igaz katolikus vagy-e?</i>	2800
26. Jámbor: <i>A nevelés fontossága</i> . . .	1400
27. Jámbor: <i>A nevelés módja</i>	1400
28—29. Müller: <i>Lehet-e keresztény em-
ber szociáldemokrata?</i>	5600
30. Doyle: <i>Szerzetbe?</i>	5600

Az 5., 13—18. elfogyott.

KIS KÖNYVTÁR A KAT. HÍVEK SZÁMÁRA.
== 31. SZÁM. ==

AZOK A PAPOK

ÍRTA
TÓTH MIKE S. J.
TANÁR

KIADJA A „MÁRIA-KONGREGÁCIÓ”
BUDAPEST, VIII KERÜLET, HORÁNSZKY-UTCA 20 SZÁM

Imprimi potest.

Nr. 115/1926.

P. Csávossy S. J.
praep. prov.

Nihil obstat.

Theophilus Klinda
ensor dioec.

Nr. 787.

Imprimatur.

Strigonii, die 15. Mártii, 1926.

Julius Machovich
vicarius generalis.

ELŐSZÓ.

Életemben sokszor vettem észre, hogy nemcsak nemkatolikusok, hanem még „jó katolikusok” sem tudják, mit csinál a pap. Nos én jól tudom és szívesen elárulom e titkot, mindenkinek okulására.

SZERZŐ.

I. A papnak hivatala a népért imádkozni.

A pap kötelessége naponként, majdnem óránként, csaknem folytonosan a népért imádkozni, az Úrhoz áldásért és kegyelemért könyörögni. A pap arra van rendelve, hogy a hívők ügyeit, szükségeit, sóhajait az Úr színe elé terjessze. — A világi emberek csak keveset imádkoznak: nincs arra idejük, ügyeik után kell látniok; gyakran, midőn tehetnék is, elhanyagolják azt. Hányan vannak olyanok, kik egész napokat és heteket eltöltenek anélkül, hogy azalatt Teremtőjükről csak egyszer is megemlékeznének! Pedig vannak oly kegyelmek, melyeket Isten az embereknek nem ad meg, hacsak nem ima következtében. A pap tehát arra is való, hogy az emberek megfélelkezését Istenről pótolja. — Az emberek vétkeznek, anélkül hogy eszökbe jutna Istentől bocsánatot kérni. Bűneikben élnek és mindennap csak még inkább és inkább kihívják az Isten büntetését. Mindannak ellenére Isten nem

akarja őket elkárhozatni: mit tesz tehát? A papokat rendelte arra, hogy imáik által Istennek büntetésre fölemelt karját föltartóztassák. A pap közbenjáró Isten és emberek közt, mint egykor Mózes volt Isten és Izrael népe között. A pap imájával védelmezi, oltalmazza a népet. Bizonyára láttál a pap kezében egy bizonyos latin imakönyvet, melyet Breviáriumnak neveznek. Minden pap súlyos bűn alatt tartozik minden nap abból meghatározott imákat elvégezni, melyek naponta több mint egy óráját veszik igénybe.

De a papnak imája hatásos is. Isten hajlandó a pap imáját meghallgatni, kész a népre áldását bocsátani annak imájára. A papi ima ugyanis nem csupán magán embernek imádsága, ki saját nyomorát terjeszti elő az Úrnak; nem is szól az Úrhoz saját nevében; hanem a pap az egész Egyház, a választottak nevében imádkozik. Erre választatott, erre különített el a néptől, ezért lett Isten fölkentje a pap. Innét van az, hogy a hívő nép szomorkodik, mint a szétszórt nyáj, ha pap nélkül van; innét van, hogy az összegyűlt nép imájában is valami hiányzani látszik, ha nincs köztük a pap. — Mivel pedig a pap az egész népért Jézus nevében és megbízásából szólal fel az Úr

előtt: törekedni kell, hogy kezei, melyeket ég felé emel, tiszták legyenek, hogy szíve isteni szeretettől lángoljon, hogy elméje mennyei igazságokkal foglalkozzék. Ha erényesség virágzik a hívek között, ha béke, egyesség, önzetlenség, nagylelkűség, tisztaság uralkodik közöttük; — abban bizonyára tetemes része van a pap imájának.

II. A pap mutatja be a népért a legszentebb áldozatot.

Azon áldozatot mutatja be, mellyel, mint a Malachiás próféta mondja, az Úrnak neve dicsőítettik napkelettől napnyugatig. Azon áldozatot mutatja be, mely a világ kezdetétől meg volt ígérve, sokféle előképpel és számtalan áldozattal jelezve, de amelyet végre maga Jézus mutatott be a kereszten. Azon áldozatot mutatja be a pap, mely az emberiséget az Istennel kiengeszteli, a gonosz szellem kísértései és rohamai ellen erősíti, a szívnek a kívánt nyugalmat megadja. Azon áldozatot mutatja be a pap, mely a fejedelmek között az egyességet föntartja, állhatatosságot önt a hívek keblébe, megterésre hajlítja a bűnösöket, távoltartja a népektől és országoktól a végveszedelmeket és csapásokat, áldást és üdvöt áraszt nemzetekre és családokra.

A pap az újszövetség Áronja. Az áldozat bemutatásánál magát az Üdvözítőt helyettesíti. És amily jótétemények áradoz-

tak az emberiségre Jézus áldozatából, époly jótétemények áradoznak le az emberiségre a mi papjaink áldozatából. — A nép legfontosabb ügyét kezeli tehát a pap; s azért tiszteletünket joggal megérdemli. Azon kéz, mely Jézust érinti, mely a népért áldozatot mutat be az Úrnak, mely könyörögve a népért ég felé emelkedik, — azon kéz, gondolom, tiszteletünkre jogos igényt tarthat.

III. A pap szolgálhatja ki a híveknek a szentségeket és oktatja a népet.

Hogy mily fáradságos, gyötrelmes, és gyakran nagy veszedelemmel teljes munka ez, csak az tudja egészen, aki tapasztalta.

A pap ugyanazon ajka, mely a szentmise áldozatban Jézus testét vette, azon nyelv, melyet Jézus vére áztatott, hirdeti az Isten igéjét, Isten szavát, Isten törvényeit és akaratát, melyet ha az emberek teljesítenek, itt is békét élveznek és azonfelül az örök boldogságba jutnak. A pap fölvilágosítja a népet a természetfölötti igazságokról, a népet bölccsé teszi, műveli szívét, hajlítja akaratát, kiképzí és foglalkoztatja lelke tehetségeit. — A pap ajkai és hangja bánatra hangolja a bűnös szívét, vigasztalással tölti el a szomorkodó keblét, határozottságot önt az ingadozóba. — A pap tanítása óv az eltévedezéstől, nevelése föltárja a bűnös élet vészes örvényét. Leginkább most szükséges ez, midőn mindenféle oly sok a csábítás...

A pap meri, mert kötelessége inteni az alattvalókat, és a fensőségeket is, hogy a zabolátlanságot és a zsarnokoskodást megakadályozza.

S alig törülte le a pap az igehirdetéssel járó fáradozása veritékét, már is a gyónatószek várja, hol azon kell fáradoznia, hol az elkeseredett vagy eltévedt ember teljes nyíltsággal föltárja szívét, hogy az embert a bűn rossz voltáról és szerencsétlen következményeiről fölvilágosítsa és a gonosz szokástól visszavonja, a bűntétl szívét vigasztalja, s legyen egyszerre atya és orvos, bíró és tanácsadó. És hány gyónó kezd, a pap e fáradozása következtében, istenfélő életet? Hány teljesíti vallási kötelmeit lelkiismeretesebben, hagyja abba a tisztátalan életet, adja vissza az elsajátított idegen tulajdont, tiszteli jobban a szülőket, engesztelődik ki ellenségeivel?!

Ennyi ténykedés és fáradozás után talán már nyugalmat is engedhetne magának. De íme a papot még álmából is felzavarja az emberek java és üdve, sietni kell a beteghez. Ott, hol már semmi emberi törekvés nem segíthet, hol a legmélyebb bú környezi az embert és legnagyobb a veszedelem, a pap lép közbe. Mint a béke angyala jön a pap a szentségekkel a beteghez: megnyugtatja, a végtusára

sz. olajjal megerősíti, a haldoklót végpercei fájdalmainak erényes eltűrésére serkenti, s a körülálló barátokat, rokonokat és szülőket megvigasztalja.

Helyén lesz itt egy-két igaz eset. — Egy öreg lelkész, ki csendes falujában sok éven át működött, s akit hívei atyaként tiszteltek és mindenki szeretett, végre súlyosan megbetegedett. Amint maga is betegen feküdt, hozzá küldött egy öreg ember, hogy jöjjön hozzá s nyújtsa neki a végszentségeket. Természetesen a pap azt üzente, hogy ő maga is súlyosan szenved, hívassa tehát a legközelebbi plébános urat. De a küldönc visszatért az ismételt kéréssel: az öreg üzenteté, hogy oly hű s állhatatos gyónója volt a beteg papnak, neki akar tehát utoljára is gyónni. A gyóntató ismét csak a lehetetlenséggel mentegette magát, különösen e téli, havas és hideg időben. A követ még másodszor is visszatért. Ekkor felöltöztette magát a beteg pap, templomba vitette magát, kezeibe szorította az Oltáriszentséget és a sz. olajat, 3 óra távolságban lakó beteg gunyhójába vitette magát, ott meggyóntatta és megáldoztatta az öreget... A beteg és a körülötte térdelő nép a meghatottságtól zokogott. A haldokló pap még egyszer csókra nyújtja a haldokló öregnek a

feszületet, s maga a pap, néhány perccel előbb, mint az, akit a szentségekkel ellátott, ennek ágya mellett, szelíd mosollyal kimúlt az életből.

Cayenneben, Franciaországnak legszörnyűbb börtönében a legveszélyesebb foglyok tartatnak. Aki odajut, alig éli túl a két évet. Egy szerzetesrend papjai vállalkoztak arra, hogy a foglyok vigasztalására és a szentségekkel való ellátására ott tartózkodnak, habár majdnem biztos, hogy akit oda küldenek, két év alatt belepusztul; a sajátságos gyilkos éghajlat miatt. És dacára ennek, valahányszor egy pap kidől, mindig többen jelentkeznek az előljárójuknál annak helyére.

A francia nagy forradalom egyik legvérengzőbb embere, ki sok ember vérével szennyezte be kezét, sőt sok papot is megölt, — súlyosan megbetegedett. Megesküdött, hogy pap nem fogja átlépni háza küszöbét, vagy ha azt valamelyik teszi, elevenen nem tér vissza. Egy pap megtudta ennek megbetegedését és fenyegetőzéseit. Nem tesz semmit, felelte. A jó pásztor odaadja juhaiért életét, gondolta magában. Feláldozta tehát életét. Midőn a beteg szobájába lépett, ez dühösen felkiáltott: „Micsoda! Pap nálam?! Adjátok ide fegyveremet!” — Barátom, feleli a pap,

minek neked a fegyver? Nekem még hatalmasabb fegyvereim vannak s ez a szeretet és az állhatatosság. — Fegyvert nem adtak a beteg kezébe. — Ekkor karját emelte a pap felé és kiáltott: „Tudd meg, hogy e kar hozzád hasonló tizenkettőt ölt már le.“ — Tévedsz barátom, viszonzta a pap, csak tizenegyet, a tizenkettedik nem halt meg. Ekkor föltárta a pap mellét s megmutatta a sebhelyeket. „Íme, a te vágásaidnak nyomai. Isten engem életben megtartott, hogy téged megmentselek.“ E szavakra a pap a beteg nyakába borult... és Isten békéjét a betegnek megadva, könnyűvé tette neki a halált.

Mellőzöm itt a pap többi fáradozásait a nép körül; mellőzöm a gyermekek körül gyakorolt önfeláldozását; mellőzöm azon közbenjárást, mellyel fölkeresvén a jobbmódúakat, a szegények és nyomorodottak sorsa enyhítésére bírja őket; mellőzöm itt az árvák és özvegyek segélyezését, pártolását; az egyetlenlenkedő családok kibékítését; mellőzöm itt más számtalan jó törekvéseit.

Ennyit tesz és fáradozik a pap az emberiségért!

IV. A papnak nagy a hatalma.

Kénytelen vagyok erről is szólani. Katolikus olvasó nem fog félreérteni. Természetesen itt sem vagyoni, sem politikai, sem társadalmi hatalomról nincs szó. A pap hatalma egészen más hatáskörben érvényesül s oly természetű, hogy senki-nek sem árthat, hanem mindenkinek csak javára s üdvére szolgálhat. A pap hatalma fönséges és isteni.

Midőn József pátriárka magasztalni akarta azon jótéteményeket, melyeket ő urától nyert, főképen avval dicsekedett, hogy teljes hatalmat nyert urának birtokai fölött; hogy reá bízták a kincstárnak, a gabona- és éléstáraknak kulcsai. — De mindez csekélység, ha tekintetbe vesszük, mily hatalom adatott akkor a papoknak, midőn reájok nem a földi kincstárak, hanem a mennyek kapuinak kulcsai bízták ama szavakkal: (Máté 18, 18.) „Amiket megkötöztök a földön, meg lesznek kötve a mennyben is; és amiket feloldoztok a földön, fel lesznek oldozva mennyben is.“

Ez kétségtelenül mérhetetlen hatalom, melyet magunknak képzelhetünk; sőt: oly nagy az, hogy képzeletünket is fölmúlja. A pap hatalma nagyobb bármily fejedelmi hatalomnál. Ne említsd nekem a bíbort, a koronát, az aranyruhát, a hivatal- és szolgálatszemetet sokaságát, az élet és halál fölött való rendelkezést. Ez hiú tündöklés, ez mind mulékonyabb, mint a tavasz virága; a fejedelmi hatalom az események hű változásával elenyészik, mint elfonnyad a rét virága, s mindenestre csak a földi lét rövid tartamára vonatkozik. Krisztus szavai szerint pedig a pap ítélete az egekben is teljes érvénnyel bír. Az ég Úra a földön ítélő szolgálójának kimondott ítélete szerint igazodik; amit ez itt határoz, azt az égben kérelhetetlenül végrehajtják. S a pap e hatalmának alá van vetve nemcsak a köznép, hanem bármily fejedelmi méltóság is.

Midőn egykor az Üdvözítő a köszvényesnek azt mondotta: „A te bűneid meg vannak bocsátva“, a zsidók egymásnak mondták: Ki bocsáthatja meg a bűnöket más, mint az Isten? Ámde ily hatalommal, melyet a zsidók isteninek mondtak, minden áldozópap bír. Azért, ha bűneidet bánattal beismered, hacsak gyónásodban semmi lényeges kellék nem hiányzik, a

papnak szavaira: „Én téged feloldozlak,“ te a bűn terhétől és a kárhozattól föl vagy mentve; ellenben ha a pap tőled a feloldozást okkal megtagadja, te a bűn láncában kötve maradsz, s ha a pap ily ítélete után meghalsz, kötve maradsz mindenkorra.

Hogy ily nagy hatalma van a pap ítéletének, ez nem az ő érdeme; nem az erényességének és vallásosságának, hanem voltaképen Jézus rendeletének és akaratának tulajdonítandó. Akár jó, akár rossz, erényes vagy gonosz a pap, kiejtett szavaira: „Én téged feloldozlak“ az ember bűnei meg vannak bocsátva. Valóban isteni hatalom! Igazán fölkiálthatunk Jób szavaival: (Jób 41, 24.) „Nincs a földön hozzá hasonló hatalom.“¹

Ha még hozzávesszük azt a legmagasabb szerepét a papnak, mely osztályrészeül jut az Oltáriszentségnél, akkor méltán felkiálthatunk sz. Cipriánnal: „Ó, bámulandó csoda! Ó kimondhatatlan hatalma az áldozópapnak!“ vagy sz. Ágostonnal: „Ó méltó áldozópap, mily tiszteletreméltó vagy te! Mert az Istennek Igéje a pap kezeiben, mint a bold. szűz

¹V. ö. S. Chrys. De sacerdotio l. 5, c. 3. — Hom. 5. in Isai.

Mária méhében, úgyszólván fogamzik, és újra testet ölt;¹ vagy sz. Efrémmel: „Ő bámulandó csoda, ó megmagyarázhatatlan hatalom! E feltűnő kiváltságnál álmélkodik az ég, csodálkozik a föld, szent borzalommal telik el az ember, elrémül a pokol, reszket az ördög!“ Emellett elhalványulnak, elenyésznek Mózes csodatettei, Illés próféta, József vagy Áron hatalma. Azért mondja sz. Bernát: Mily dicső az áldozópapnak hatalma, mellyel semmi sem hasonlítható össze sem az égben, sem a földön!“²

¹ S. Aug. Hom. 2. Ps. 37.

² S. Bern. Dom. Septuag. — V. ö. S. Aug. In proem. ad Miss. — Gaume, Die kath. Religionslehre. Bd. IV. Seite 228.

V. A pap méltósága.

Ha nagy a pap hatalma, kell, hogy nagy legyen a méltósága is. De a félreértés kikerülése végett ismét hangsúlyozzuk, hogy itt távolról sincs szó politikai, kormányzati hatalomról, s ennek megfelelő méltóságról, — nem társadalmi előkelőségről, hanem azon méltóságról, mely a lelkek örök üdvösségének önfeláldozó gondozásán alapszik, mely annál magasabb, minél rejtettebb, minél mélyebben hatol az emberi szívekbe. A papnak e belső hatalma és méltósága hatásaiban csak növeli a társadalmi hatalmak és hatóságok méltósága tiszteletét.

A természetfölötti működéskör szempontjából igaz sz. Ambrus kifejezése: „Ha a papi méltóságot a fejedelmek tekintélyével összehasonlítod, távolabb vagy a valótól, mint hogy ha az ólmot a ragyogó arannyal hasonlítanád össze.”¹ — Ami az emberben a lélek, jóformán az

¹S. Ambros. De dign. c. 2, d. 36.

az Egyházban a pap. Azért mondja sz. Kelemen: „Amennyivel magasztosabb a lélek a testnél, annyival nagyobb a papi méltóság a fejedelmi hatalom fölött.” Szóval a papi méltóság fölülmul minden emberi méltóságot.

A szentek nem gyéren hasonlítják össze a pap méltóságát az angyalokéval: „Nem tudod-e, mi a pap?” kérdi Aranyszájú sz. János. „Ő valóban az Úrnak angyala.” És más helyütt ugyanaz: „A papoknak oly méltóság adatott, melyet az Isten sem az angyaloknak, sem a főangyaloknak nem kölcsönzött. Mert melyik angyalnak mondta valaha az Isten: Neked adom a mennyek országának kulcsait? Melyiknek mondta: Miket a földön megkötözesz, meg lesznek kötve a mennyekben is? Melyiknek mondta: Tedd ezt az én emlékezetemre!”¹ Egyetlenegy angyalnak sem adatott ily magas méltóságú hatalom: de igenis megadatott a papnak. — A pap e nagy méltósága fölött elmélkedvén sz. Bernát, fölkiált: „Mily nagy méltóságot ruházott reátok (ó papok) az Isten! Mily nagy a ti állapototok kiváltsága! Ő azt minden más állapot fölé emelte, sőt, hogy többet mondjak, Ő benneteket az angya-

¹S. Chrys. De potest. sacerd.

lok és főangyalok fölé emelt.“ „Mindenek fölött legnagyobb a papi méltóság.“¹ „Ez életben semmi sem feltűnőbb e tisztségnél,“ — mondja sz. Ágoston.

¹S. Bern. Hom. 15 in Matth.

VI. A papok tisztelete.

Ha a papok önfeláldozó munkát végeznek a nép üdve ügyében, ha a papok hatalma nagy, ha méltóságuk magas; nagyon természetes, hogy azok tiszteletre méltók és tisztelendők is. — Lássuk a történelem fonalán, hogyan bizonyul be következtetésem helyesnek a pogány népekénél, az őszövétségben s a kereszténnyé lett nemzeteknél.

1. Hogy te, keresztény, megismerjed kötelmedet, mely szerint az Isten szolgálói iránt tiszteletet tanusítani tartozol, tekintsd azt a nagyrabecsülést, melyet a durva és műveletlen népek már a természeti őszönnél fogva is papjaik iránt mutattak. — Farao, Egyiptom hatalmas királya, minden szomszéd népet meghódítva, azon tartományt mégis megkímélte, mely a papok osztályrésze volt. A nagy történetíró, Baroniusz bőven tárgyal erről. — Az egész ismert világon uralkodó római köztársaságban papnak a törvényszék előtt soha sem kellett esküt letennie, úgysis hittek

neki. — Cicero tanusága szerint csak egy pap ellenmondása is megsemmisítette a tanács határozatát. — Később a római császárok tiszteletből papoknak is nevezették magukat.¹

Némely nép oly tisztelettel viseltetett bálványpapjai iránt, mint például a lacedemoniaiak, az abissiniak, stb., hogy királyuknak egyszersmind papnak is kellett lennie. — A görögök nevezetes fővárosának, Athennek, tanácsosai mindig a papi címet is viselték. — Az ónémet népeknél senkit sem ítélték el halálra, hacsak az ítéletet a pap helyben nem hagyta. — A délszláv népek az újabb időkig a fejdelmet papnak (knyaz) nevezték, jeléül annak, hogy náluk egykor a pap a legnagyobb tiszteletben részesült. — Az eddig említett papok a hamis, bálványistenek papjai voltak, de a nép az istenség iránti tisztelet természetes ösztönétől vezetve annyira tisztelte őket is; mennyivel inkább kellene az igaz Isten törvényes papjait tisztelni!

Az öntelt büszkék, kik gőgösen lenézik a papot, tanulhatnának Nagy Sándortól is. Ez a pogány hatalmas király elfoglalta Jeruzsalem városát. Midőn a városba

¹ Baroniüs, Annal. an. 57, n. 34.

akart vonulni, a főpap eléje ment. A király Jaddus főpapot a legnagyobb tisztelettel fogadta és minden kérését teljesítette. Nagy Sándort megkérdezte Parmenio nevű kedvence szokatlan eljárásának oka felől, s a hatalmas király azt felelte: „Nem ezt az embert tiszteltem én, hanem azon Istent, kinek ő főpapja. Én az örök Istent elismerem és miatta tisztelem szolgáját.”¹

2. Lássuk még az izraelitákat. — A zsidó nép Isten oltalmazó keze által vezetve, Arábia sivatag pusztáin át végre Palesztinába érkezett. Midőn a papok átlépték Jordán folyóját, Isten azt rendelte, hogy emlék-kőhalmot emeljenek ott, hol a papok áthaladtak.² Mit jelent ez? Miért nem inkább ott állítandó emlék, hol Jozue állott? Isten a papoknak még nyomdokait is meg akarta tisztelni és tiszteltetni, hogy izrael népe tudja, mily nagy tekintélyt ruház Isten a papokra. — Mózes által azt parancsolta, hogy ha köztük egyenetlenség és civódás fog keletkezni, melyet közönséges módon eldönteni nem lehet, a papok ítélete legyen a határozó. — Hogy a nép tisztelte is a papokat, mutatja az a példa,

¹Jos. Flavius, Antiqu. l. 91, c. 8.

²Josue, 4, 3.

hogy midőn egy pap Sámuel anyját, Annát, a templomban méltatlanul és igen kemény szemrehányással illette, ez a legszelídebben felelt. — Egyébiránt Isten az izraelitáknak határozottan és világosan parancsolta: „Ki kevély és a papok parancsának engedelmeskedni nem akar, azon embernek meg kell halnia; és az egész nép, ki ezt hallja, féljen, nehogy ezután valaki merészkedjék túlemelkedni.”¹ Az evangelium nem szól ily keményen. De

3. feltűnő Krisztus Urunk példája e tekintetben. Hisz már 12 éves korában a papok oktatását figyelemmel és tisztelettel hallgatta.² — Később nyilvános életében, mikor a bélpoklosokat isteni hatalmával rögtön meggyógyította, arra utasította őket, hogy a törvény szerint a papoknak bemutatkozzanak. — Még akkor sem tagadta meg a papoktól a tiszteletet, mikor őt a legigazságtalanabbul elítélték: mialatt ugyanis Pilátus helytartó kérdésére vagy épen nem felelt, vagy oly módon, hogy Pilátus afölött nagyon csodálkozott; de midőn Annás és Kaifás főpapok kérdezték, ezeknek kérdésére szerényen meg-

¹ Deut. 17, 12, 13.

² Lásd: S. Cypr. I. 3. ep. 3. dist. 93, c. 93.

felelt, mert meg akarta mutatni nagyra-
becsülését még az ószövetség papjai
iránt is.¹

Vagy nézzük a szentéletű keresztények,
a szentek példáit. Nincs egyáltalán olyan
szent, ki a pap iránt a legnagyobb tiszte-
letet nem tanúsította volna. — Szt. Antal
remete, kit a hatalmas fejedelmek annyira
tiszteltek, hogy szerencséseknek tartották
magukat, ha tőle levelet kaphattak, kinek
a ragadozó vadállatok engedelmeskedtek,
— ha pappal találkozott, a nyilvános
úton is térdreborult előtte és fel nem
kelt, míg áldását meg nem nyerte.² —
Assiszi sz. Ferenc gyakran mondta, hogy
ha valami szent az égből leszállana s ő
evvel s egyszersmind egy pappal talál-
koznék, először a pap iránt tanúsítaná
tisztelétét, azután a szentnek.³ — Szienai
sz. Katalin példája ismeretes. A szentek
mind hasonlóképpen tekintetben.

Sajátságos eset fordul elő Szalézi sz.
Ferenc életében is. Ő több papot szentel-
vén fel egyszer, észrevette, hogy ezeknek
egyike, midőn a templomból kimenőben
volt, az ajtónál keveset várakozik, mintha

¹ Jos. Flav. Antiqu. l. 11, c. 8.

² S. Athan. in Vita s. Antonii.

³ S. Bonav. in Vita s. Franc. c. 4.

más valakit akarna maga előtt kibocsátani. Szalézi sz. Ferenc senkit sem látott a pap mellett s azért csodálkozott. Nemsokára kérdezte tehát a papot, hogy mire várakozott és ki iránt akart udvarias lenni. Az ujonan fölszentelt pap pirulva bevallotta: Már régen őrzőangyalt látok oldalamnál; mielőtt még pappá szenteltem volna, mindig jobb oldalon ment mellettem, mióta azonban pappá szenteltem, a bal oldalon követ engem. És habár előbb mindig előttem ment ki a templomból, most nem akart az ajtón előttem kimenni, azért várakoztam tehát reá, hogy talán előttem megy ki, mint azelőtt.

Nagyon indokolt tehát Vazul császár eljárása is. E császár gyakran figyelmeztette és intette Leo nevű fiát, hogy a papokat méltóságuk miatt nagyrabecsülje, e szavakat intézvén hozzá: „A tisztelet, mellyel te a papokat illeted Istenre vonatkozik, mert valamint mi kívánjuk, hogy a nép tisztviselőinket és minisztereinket tisztelje miattunk, úgy akarja és kívánja Isten, hogy szolgálót tiszteljük és becsüljük Őmiatta.” — Konstantin császár nem akart a niceai zsinaton a püspökök mellett leülni, hanem az összes papság mögött alacsony székre ült le. — Teodózius

császár a püspökök gyülekezetén leülésre felszólíttatván, azt felelte: „Isten mentsen! Én ilyen helyen le nem ülök, mert ez Isten papjainak helye.“

A dolog velejét tekintve, mindezen nem csodálkozhatunk, valamint azon sem, hogy a Szentatyák is a híveket serkentik: „Tiszteljétek a papot, mint atyákat és uratokat, mint jótevőtöket s az erényes élet oktatóját,“ int sz. Kelemen.¹ És más helyütt: „A szentírás parancsolja, hogy atyánkat és anyánkat tiszteljük... áll ez lelkiatyánkra nézve is.“² Már sz. Ignác vértanú is írja: „Krisztus után tiszteljétek a papságot.“³ Aranyszájú sz. János pedig: „Ki Krisztus papját tiszteli, Krisztust tiszteli.“⁴ Azért figyelmeztet sz. Efrém: „Senki se vonja meg a paptól a kellő tiszteletet.“⁵

Ha az előhozott okokat és nyilatkozatokat bárki komolyan fontolóra veszi, úgy hiszem, nem feledkezik meg a szentírás szavairól: „Teljes lelkedből féljed az Urat, és tiszteld az ő papjait.“⁶

¹ S. Clem. Const. Apost. l. 7, c. 32.

² S. Clem. Const. Apost. l. 2, c. 33.

³ S. Ign. M. l. 2, ep. 52.

⁴ S. Chrys. De sacerd. l. 3, és Hom. 17. in Matth.

⁵ S. Ephr. De sacerd.

⁶ Eccli. 7, 31.

VII. Isten súlyosan bünteti a papok bántalmazását.

A papok nem egyebek, mint az ég és föld Úrának követei, sz. Pál ama szavai szerint: „Krisztus helyett járunk követségben”.¹ És ismét: „Úgy tekintsen minket az ember, mint Krisztus szolgálait és az Isten titkainak sáfárait”.² Abból pedig, hogy a pap szolgálja és követe Istennek, megítélheted, mily tisztelet és nagyrabecsülés illeti őt. Azért mondja Aranyszájú sz. János, hogy valaminő a pap iránt tanusított tisztelet és nagyrabecsülés Istenre vonatkozik, úgy visszatetsző Istennél azon sértegetés és gúny is, melyet a pap elszenved, olyképen, mintha csak maga az isteni Főnség szenvedné azt.³ Ebből okvetlenül következik, hogy méltatlan dolog, még a rossz papokkal is sértően bánni, és hogy Isten súlyosan bünteti a papokon elkövetett sértést.

¹ Kor. II. 5. 20.

² Kor. I. 4. 1.

³ S. Chrys. Hom. 106. in Gen.

1. Semmi sem hozza a fejedelmet oly gyorsan haragba, mint hogy ha követét megsértik, meggyalázzák. Látjuk ezt Dávid példáján is. Dávid egykor követeket küldött az ammoniták királyához, Hanonhoz, hogy őt atyja halála miatt való szomorodásában vigasztalják. Hanon, hallgatva hivatalnokainak gyanusítására, Dávid követeit kémeknek tartotta és gúnnyal bánt el velök. A követek kigúnyolása miatt oly haragra lobbant Dávid, hogy kímélet nélkül tüzzel-vassal pusztította el az ammoniták vidékeit.

Valamint Dávid Hanon királyhoz követeket küldött, úgy küldött a mi szeretett Üdvözítőnk követeket az emberekhez, t. i. a papokat: hogy a szenvedőknek vigaszt nyújtsanak, a lelkileg halottaknak pedig az életet visszaadják; küldte a papokat, hogy a bűn láncait róluk levegyék és az embereket a pokol rabszolgaságából kiszabadítsák; hogy a lelkek betegségeit gyógyítsák, s nekik az elvesztett kegyelmet visszaszerezzék; hogy a lanyhaság éhségétől ellankadtaknak a mennyei erősítő kenyeret nyújtsák; hogy azoknak, kik a bűn pusztáin tévelyegnek, a mennyek útját és kapuját megmutassák. Szóval: Jézus papjait az emberekhez küldte, hogy a pokol hatalmát megtörjék és a mennyek

kapuit előttük fölnyissák. Ez a papok föladata, lényegében erre irányul törekvésük. Ítéld meg már most azoknak hálátlan-ságát és gonoszságát, kik a papok e jótéményeit gyalázással viszonzozzák, kik szeretet helyett gyűlöletet tanusítanak irántok, őket sértik, bántalmazzák.

Kétféleképen sértette meg Hanon Dávidnak követeit: arcukat elundokította és ruháikat elmetszegette. Úgy a hálátlan emberek is kétféleképen sértik az Isten követeit, a papokat, tudniillik szavakkal és tettekkel. Nyelvvel és kézzel, mint valami éles késsel, összevagdalgatják a papok becsületét és jó hírnevét mindenféle rágalmakkal szétmarcangolják. Okkal lehet attól félni, hogy a pap bántalmazójával is az történik, ami megtörtént a rossz fiúval, Chammal, kit Isten átka ért, mert atyját kinevette; félek, hogy avval is az történik, ami megtörtént azon gyermekekkel, kik Elizeus prófétát kigúnyolták, és kiket az erdőből előrohanó vad medvék széttéptek; félek, nehogy a papsértegetőjével hasonló történjék, mit egy francia történetíró bizonyos emberről mond, hogy midőn egy papot bolondnak nevezett és szidalmazott, rögtön halva rogyott össze.¹ Vigyáz-

¹ Greg. Tur. Hist. Franc. l. 5, c. 64.

zatok, mert én azt gondolom, hogy a mennyei Dávid, azaz: az Isten súlyos büntetésekkel fogja sújtani követeinek megvetését!

Nem lehet csodálkozni sz. Ciprián következő nyilatkozata fölött: „Ki testvérenek mondja: te bolond, méltó a pokoli tűzre, az Úr szava szerint; hogyan fogják a bosszuló Istennek büntetéseit kikerülni azok, kik eképen járnak el nemcsak testvéreikkel (embertársaikkal), hanem a papokkal is, kiknek ugyanis tisztjük oly nagy, hogy azoknak megvetése olyan, mint Istennek megvetése.¹ S azért, midőn a nép Sámuel prófétát a hivataláról letette, Sámuel e méltatlanság fölött panaszolkodván, Istentől e választ nyerte: „Nem téged vetettek meg, hanem engem”.² Azaz: A te megvettetésedet enyémnek tekintem.

Ez okból parancsolta Isten, hogy az ószövetségben, ha a pap bűneiért volt áldozat bemutatandó, az a táboron kívül történjék, annak jelöléseül, hogy a papnak bűnét nem szabad a nép előtt föltárni, azt nyilvánosságra hozni. Tanuld meg ezt az igazságot Nagy Konstantin császár példájából, ki midőn a niceai zsinaton panasz-

¹ S. Cypr. Epist. 18, c. 5. Matth.

² I. Reg. 8, 7.

iratokat kapott némely pap ellen, ez iratokat nem is olvasta el, hanem azonnal megégette azon megjegyzéssel: „A papnak hibáit nem szabad a néppel tudatni, nehogy az saját bűneik palástolásául szolgáljon”.¹ Ugyanő gyakran mondotta: „Ha látnám, hogy valamely pap botrányt szolgáltat, szeretném őt saját biborpalástommal befödni, csak hogy a világiak ne láthassák“. Tanuld ezt a kíméletes eljárást a papok iránt isteni Megváltód példájából, ki, habár az írástudókat és farizeusokat szigorú szavakkal megróttá, soha egy szóval sem illette a zsidók papjait, jöllehet azok akkor köztudomásúlag sok megrovásra adtak alkalmat; mindannak ellenére tisztelte is, mint a már említett fekélyesek esetéből tudjuk, midőn őket Jézus a papokhoz utasította, hogy megadassék nekik a kellő tisztelet.

2. Ha már az nagy bűntény, ha valaki a világi fenség szolgáin erőszakoskodik, azokat bántalmazza; mily büntetésre teszi magát méltóvá az, ki Isten szolgáit bántani merészli? „Ki nyújtja ki kezét az Úr fölkenntjére és ártatlan leszen?“ mondja a Szentírás.²

¹ Theodor. l. 1, c. 11.

² I. Reg. 26, 9.

Ochoziás királytól küldött 50 magas tisztet égből eső tűz hamuvá égette. Miért? Mert Illés prófétát akarták elfogni és a haragos királynak kiszolgáltatni.

Dátánt és Abiront elnyelte a föld. Miért? Mert a főpapot, Áront megvetették.

Jeroboam király keze rögtön elszáradt. Miért? Mert a próféta ellen fölemelte és azt elfogni parancsolta.

Oziás királyt fekély borítja el. Miért? Mert a papokat halállal és számkivetéssel fenyegette.

Saul királyt Isten elveti, a filiszteusok legyőzik, saját kardjával átdöfik és kétségbeesésben hal meg. Miért? Mert 75 papot istentelenül leöletett.

Jezabelt, a hirhedt nőt, az emelet ablakáról a kövezetre ledobják, ott a lovak patkói összetiporják, s az ebek szétmargolják. Miért? Mert Isten papjait megölette. — Ily szörnyen bosszulja meg Isten szolgálóinak megsértését.

Ha már az ószövetség papjainak bántalmazását és sértegetéseit ennyire büntette az Isten, miképen fog eljárni azokkal, kik az újszövetség papjait sértegetik? Az ószövetség papjai hasonlatba sem állíthatók az újszövetségiakkal, kik Jézus megbizottjai, kegyelmeinek osztogatói, az ég sáfárai és az emberiség kalauzai az üdvösségre.

Azt feleled talán, hogy némely pap oly botrányosan él, hogy ruháján kívül semmi sem val papi mivoltára; nem csoda tehát, hogy megvetésben részesül. — Ez ellenvetésedre s megjegyzésedre bővebben fogok később felelni. Most csak azt mondom, hogy fölötte csalatkozol, ha mégis jogosítva véled magad a pap sértegetésére. — Tegyük fel az esetet, hogy a király helytartónak olyan embert választ, ki viseletében és erkölcsösségében éppen nem példakép; s mégis ennek megsértését felségsértésként büntetnék. — A pap is helytartó és pedig Isten helytartója; ezen jellege sérthetetlen, ha ő egyénileg gonosz és botrányos is. A papot tisztelet illeti meg nem az ő viselete, hanem nagy megbízása és magasztos méltósága miatt. Emiatt mondja a Szentírás: „Teljes lelkedből féljed az Urat, és tiszteld az ő papjait.”¹

Áron és Mária, Mózes nővére zugolódtak Mózes ellen. Alig végezték azonban e beszélgetésüket, Isten azonnal megbüntette Máriát, és fekély borította el testét; de Áronon a büntetés semmi jele sem mutatkozott. A tudósok azt mondják, hogy Isten Áront papi méltósága miatt kímélte meg.

¹ Eccli. 7, 31.

Mindezekből világos, hogy a papok megsértése, bántalmazása megítélgetéssel, gúnnnyal, rágalommal, gyalázással Isten színe előtt nem olyan csekélység, mint talán némelyek vélik. Súlyos dolog az, és pedig azért, mert a papok jó hírnevének lerontásával kiszámíthatatlan kárt szenved a legszentebb ügy, a lelkek üdve, minthogy lerontván a papok tiszteletét, tekintélyét, nagyrabecsülését, az irántok való bizalmat, — megsemmisíti a hívek közt üdvös működésüket. Ez pedig súlyos dolog.

VIII. A papok bűnei.

1. A köznép közül némely ember azt szajkózza az Egyház ellenségeivel, hogy a pap az urakkal tart. — Pedig soha senki sem karolja fel oly gyakran s oly önzetlenül a nép ügyét, mint a pap; senki más nem védelmezi annyiszor, nem lép fel közbenjáróként érte oly eréllyel és oly eredményesen, mint a pap. — Ki az, ki a gazdagnak, a hatalmasnak, a fejedelemnek szólni mer, ha az a népet elnyomja? Sok pap vesztette el a hatalmasoknak és fejedelmeknek kegyét, sok vesztette már el életét is, mert a népért felszólalt. — Nézzétek, sz. Ambrus kitiltja a császárt a templomból, mert egy város népével kegyetlenül bánt. Így tesznek mások is majd nyájas szóval és kérelemmel, majd intéssel és szigorú figyelmeztetéssel. — Hisz ép ez az oka, hogy a gonoszok a papot a hatalmasoktól és fejedelmektől távol tartani törekednek; mert a pap a nagyokat a nép java és üdve előmozdítására szokta figyelmeztetni.

2. Másik meg, aki igen műveltnek akar látszani, azt hozza fel a pap ellen, hogy *a babonát terjeszti*. — A nép nagyon jól tudja, mily ellensége a pap a babonának, hányszor rója meg őt a papja a legcsekélyebb babonasága miatt is. — Azonban az úgynevezett „művelt“ ember mást akar mondani s egyebet is gondol. Ő a babonáság alatt a hit dolgait, a vallás külső megvallását és gyakorlatait érti. E méltatlanságra és korlátoltságra csak azt felelhetem: ha őszinte, komoly és jóakarátú ember, alaposabb tanulmányok után hamar meg fog arról győződni, hogy a vallás dolgai, a vallás gyakorlatai nem babonáság. — Ha tehát a papok ezt sürgetik, nem babonáságot terjesztenek.

3. A papoknak *sok pénzük van*. — Hát ez is bűn? Vagy csak akkor bűn a pénz, ha pap bírja? Hogyan, miért? . . . Hogy pedig ez állítás nem is mindig igaz, könnyen meggyőződhetel, ha a papság nagy részének jövedelmét tekintetbe veszed. — Vagy, ha volna is, megtakarított garasait csak nem tartozik mindjárt a te markodba nyomni? — Legszebb és legvirágzóbb korát tanulásban, fejtörésben és mások üdve gondozásában töltötte; megérdemli, hogy öregségére tisztességes ellátása legyen. — Tehetetlen aggkorára is kellene gondolnia. —

De vegyük, hogy a papnak pénze is van. Annyi bizonyos, hogy aránylag a papok adnak legtöbb munkát a kézműveseknek, s ezek nem a legcsekélyebb áron dolgoznak a papoknak. Az is bizonyos, hogy ahány pap csak bírja, testvéreit, rokonaít tartja, neveli, vagy legalább segíyezi. Az is bizonyos, hogy ha jótékonycélokra gyűjtések történnek, a papok az adakozásban mindig elől állanak. Az szintén bizonyos, hogy aránylag senki sem táplál annyi szegényt, senki sem nevel fel annyi árvát, senki sem enyhíti annyi özvegy nyomasztó sorsát, mint a papok. — S ha mindamellert még halála után valami fönnmarad: honnét erednek a nevelőintézetek, a templomok, a legtöbb népiskola, a kórházak, az árvaházak, a tudományos intézetek? Honnét ezek? Nagyrészt a papok megtakarított filléreiből. — A török pusztításai után a papok emelték fel a hazát a műveltség fokára, nem pedig azok, kik oly tudákosan itélkeznek a papok fölött.

Ha ugyanaz a pénz a kereskedők, az uzsorások, a korcsmárosok stb. effélék kezeibe került volna, bezzeg évszázadokon át ily közművelődési intézetet nem láttunk volna. Az igaz, tudnak most mások is ily intézetet létesíteni: csakhogy abban is borzasztó nagy a különbség. Ezeket az

állam tartja fenn úgy, hogy a nép adóját annyival feljebb emeli. Könnyű dolog!

Végre, ha neked e megjegyzéseim nem elégségesek, akkor azt a jó tanácsot adom neked, hogy elégedjél meg egyszerűbb ruhával, mely éveken át tart, mint a papnak, ne ülj annyit a kártyánál, ne botoljék lábad annyiszor a kocsmá vagy vendéglő küszöbén, stb. és lesz szintén valamivel több pénzed, hogy a pap pénzét sem fogod irigyelni.

4. A papok *nem dolgoznak*. — Lehetnek ugyan oly együgyűek, kik azt vélik, hogy csak a kapálás, kaszálás, kalapácsforgatás, es ilyesmi munka. Ilyeneknek csak azt mondom, hogy: én s akármely paptársam megtehetné azt a te munkádat: a favágást, gereblyézést, gyalulást, tűöltögetést, habár kezdetben fáradsággal, de megtenné; te azonban bizonyára nem fogod az én munkámat megtenni. Az én munkám tehát nehezebb, mert te nem bírod. — Nem tudod te azt, barátom, mily kinteljes munka a tanulás, a szellemi s észszel való dolgozás.

Különben ne sokat hánytorgasd azt a te munkádat; mert hisz a földműves például egész télen meglehetősen kényelmesen tengeti át napjait, s az eke szarva után sétálgatni, egész nap a szekéren ülve a gyeplőt tartani és számos hasonló munka,

nem oly nagyon ölö. Így lehetne az egyes kézműves munkáját is megrostálgatni. De nem teszem, mert hát mindenki csak a saját baját érzi.

A pap reggel az Úrnak a sz. áldozatot bemutatta; ő a népért hosszú időn át imádkozott; talán azután a gyóntatószékben kínlódott, hogy az emberi szíveket megtisztítsa s Istennel kiengesztelje: vagy a haldoklónál volt, hogy azt a szörnyű ítéletre előkészítse; vagy a betegeket látogatta meg, hogy őket kínjaikban vigasztalja; vagy a neveletlen ifjúságot oktatta, hogy tudja, mikép üdvözülhet, magyarázta neki a tudományokat, hogy művellté tegye s életét föntarthassa; vagy tanult a pap, olvasott, írt, egyesületekben fáradt késő estig. Ezt teszi a pap; amihez te úgy-e semmit sem értesz.

Akarod tudni mit tesz még a pap? Aggódik, szomorkodik a te üdvöd fölött; módokat keres, mikép édesgessen téged arra, hogy Isten parancsait megtartsad és üdvözülj; a bú emészti a te gondatlanságod, lanyhaságod fölött.

5. *Rosszak a papok.* — Ugyan honnét és hogyan lettek olyanok? Hisz a papok rokonaitok, barátaitok, testvéreitek, kiket hozzátok a legszentebb és leggyöngédebb kötelekek fűznek. Családaitokból kerültek

ki. — Vagy már otthon fajultak el tehát, vagy papi neveltetésök alatt.

De ha azok előéletét tekintjük, kik papokká lettek, úgy általában észrevehető, hogy ők a családtagok közt mindig a valóságosságra a leginkább hajlottak, a bűnt a leginkább kerülték, a veszedelmektől visszavonultak. Ilyenek voltak ők már gyermek s ifjúkorukban; az előhaladott, az érett korban hogyan lettek oly rosszakká, mint mondjátok? — Ez nekem talány!

Talán a papnevelő intézetben lettek olyanokká? Ezt épen fel nem foghatom. Mert mindenki tudja, mennyit fáradnak ott az előjárók és tanárok azok kiképzésén, nemcsak a tudományokban, hanem az éretnységben is. Teszik pedig ezt az illetők az egyházi törvények rendeletei szerint, melyek bárki által megtekinthetők és melyek a legüdvösebbek.

Jó és vallásos családokból származtak, szent szabályok szerint neveltettek, az éretnyekben gyakoroltattak, már fiatalságuk hevében is szenvedélyeiket fékezni tudták, — s ők rosszak!? Ellenben világi testvéreik, kik azalatt a nagyvárosi zagyva élet s az egyetemi modern elvek légkörében forogtak, — azok jókká lettek! Micsoda badar beszéd ez? Mintha csak azt mondanád, hogy a föld azért terem konkolyt és boj-

torjánt, mert jól művelték és gyomlálták. — Ne tréfáljunk!

6. De már akárhogy is van, valóban *vannak oly papok, kik botrányt okoznak.* Így vág beszédembe a gáncsoskodó. — Addig is engedjük meg ez ellenvetést. De épen azon csodálkozás és megbotránkozás, mellyel az emberek a pap botrányos tettét hallani szokták, eléggé mutatja, hogy az ritka és rendkívüli. Mert a mindennapi és közönséges dolog fölött nem szoktunk csodálkozni. — A világi embereknél a kihágások rendesek s azért föl sem tűnnek.

Arra is kellene tekintenetek, hogy a pap is gyarló ember, s a teher, melyet sz. hivatalában visel, anyagi vállaknak is nehéz volna, mint Aranyszájú sz. János mondja. Nincs tehát mit csodálkozni, ha egyik, vagy másik összeroskad.

Azonban, ha egyik vagy másik pap nem jól cselekszik, hogyan mered te a következtetést általában a papságra fogni?! Hogyan ítélnéd el az egész papságot? — Ez így nem jól van, valamint helytelen volna az, ha én egyes iparos vagy kereskedő, vagy ügyvéd stb. megbízhatatlansága miatt az egész iparos stb. osztályt elítélném.

7. Egyáltalán *nem is igaz, hogy sok a rossz pap.* — Sok ám ebben a nagyítás. Ha valahol találkozok, ki csak némiképen

is világiasabb életet kezd; állapotánál fogva ez azonnal feltűnik, s olyanná lesz, mint a tövis az út közepén, melybe mindenki beleakad. — Nem sok a tövis, de sokan akadnak bele.

A jók munkálkodnak, hallgatnak, szerényen elvonulnak, zaj nélkül teljesítik kötelemeket. A rossz, mint a szekéren a rossz kerék, nyikorog, zajt üt. S ezt a nyikorgást észreveszik az emberek, a csöndesen dolgozók ezreit nem.

8. Végre nézzük csak azt is, *kik ócsárolják mérges nyelvükkel a papokat?* — Jó katolikusok sohasem teszik azt; ők sajnálkoznak, elszomorodnak, de jól tudják, hogy a pap rossz tette nem semmisíti meg az ő méltóságát és hatalmát. Tudják, hogy az a híveknek üdvében kárt nem okoz. Tudják, hogy a pap is majdan Isten előtt számadást fog adni s érdeme szerint bűnhődni. De tudják azt is, hogy a pap bűne sohasem fog az egyes ember, a közönséges hívő rosszaságának palástjaul és mentségeül szolgálni. Tudják az Üdvözítő parancsát: hogy a pap szavai, s nem példája szerint kell igazodniok.

A gonoszok azok, kik a papokat ócsárolják és rágalmazzák. Igenis azok, kik a papot úgy sem veszik igénybe; azok, kik azért mázolja be a papot oly feketére, mert úgyis

nagyon sok okuk van tőle félni; azok, kik nagyon rossz lelkiismeretüket evvel akarják lecsitítani; azok, kik a gonosz szellem cinkostársai s arra törekednek, hogy a paptól mindenkit elidegenítsenek, és önmagukkal mindenkit a kárhozatba döntsenek. — Igen, azok ócsárolják a papokat, kik törvény nélkül élni, trónokat ledönteni, igazságtalanul kincseket gyűjteni, érzéki gyönyörök mocsarában úszni, mindenképen csak élvezni akarnak. Az nagyon természetes, hogy az ilyenek meg akarnák semmisíteni azokat, kik a rendet, az engedelmességet, az igazságosságot, az erkölcsi törvényeket sürgetik, kik a gyermekeket szeméremre, a nőket a tisztaságra, a házaseleket hűségre intik s az isteni törvények áthágóit örök büntetéssel fenyegetik. — Tulajdonképpen tehát ugyanazon okból, melynél fogva az oktalan gyermek az ő nevelőjét, a tolvaj a rendőrt, a forradalmár a hadsereget, — a papócsárló nem szenvedheti a papot; nem szenvedheti azt, ki szenvedélyeinek gátat vet.

Azután meg mit panaszkodnak a szabadelvű, hitetlenek, vallástalanok, felvilágosodottak a rossz pap fölött? Hisz ilyen tetszik nekik. — Hisz ők tesznek némely papot először rosszá, mindenre csábítják, és miután hozzájuk hasonló

lett, ujjal mutatnak rá, ócsárolják, gúnyolják.

Ha valóban jó papot akarnának, olyat találva, hozzá tódulnának. De hol, mikor sereglenek az ilyenek valaha valamely paphoz!? Hej, nem azért ócsárolják ők a papot, mintha az rossz volna, hanem, mert nekik egy pap sem ínyükre való.

TARTALOM.

Előszó	3
I. A papnak hivatala a népért imádkozni .	5
II. A pap mutatja be a népért a legszentebb áldozatot	8
III. A pap szolgáltatja ki a híveknek a szent- ségeket és oktatja a népet	10
IV. A papnak nagy a hatalma	15
V. A papok méltósága	19
VI. A papok tisztelete	22
VII. Isten súlyosan bünteti a papok bántal- mazását	29
VIII. A papok bűnei	37

A katolikus kulturkönyvtár

kötetei a katolikus hit tudományos meg-
alapozását korszerű, könnyen érthető és
mégis szakszerű módon ismertetik.

Eddig megjelentek:

- I. **Bangha Béla S. J.:** *Nagy kérdések útján.* Alapára 10.500. Kötve 15.000.
- II. **Bangha Béla S. J.:** *Istenhit és isten-tagadás.* Alapára 28.000.
- III. **Bangha Béla S. J.:** *Jézus istenségé-
nek bizonyítéka.* Ára: 21.000. Művelt
olvasóknak és hitvédőknek való.
Kötve 24.500.
- IV. **Bangha Béla S. J.:** *A katolikus egy-
ház krisztusi eredete.* Alapára 28.000.
Kötve 31.500.
- V. **Várady L. Árpád:** *Szociális irány-
elvek.* Alapára 17.500. E munka a
kommün alatt készült. Írója a szociális
kérdésnek minden ágára rávilágít és
utat mutat, miként lehet a reánk sza-
kadó bajokból a nemzetünket kivezetni.
- VI. **Olasz Péter S. J.:** *Világproblémák és
a modern természettudomány.* Alap-
ára 17.500. Nem elvont természet-
bölcselet, hanem népszerű természet-
tudományos munka, melyet a nagykö-
zönség is szívesen és haszonnal fogad.
- VII. **de Szendrei János:** *Vallás és mű-
vészet.* Alapára 21.000. A vallás és a
művészet egymásra hatását fejtegeti
művészettörténeti alapon. 10 művészi
képmelléklettel.

A „Világosság felé!”

című hitvédelmi füzet sorozat a magyar katolicizmus valamennyi neves apológétikus íróját közreműködésre szólította fel s egyelőre következő számai rendelhetők meg:

1. **Bangha:** *Örök remények.* 1.400
2. **Martinovich:** *Atheista-e a modern tudomány?* , 1.400
3. **Bangha:** *Az ész tanúsága az Isten mellett.* 1.400
4. **Bangha:** *Világrend és Isten.* 1.400
5. **Hajós:** *Az élet eredete és az Isten* 1.400
6. **Fischer-Colbrie Ágost:** *A modern filozófia és a kereszténység* 1.400
7. **Bangha:** *Krisztus és az Egyház* . . . 1.400
8. **Bangha:** *Van-e túlvilág?* 3.500

Rendelje meg a magyar katolikusok legszébb és legidősebb értelmiségi folyóiratát, a

MAGYAR KULTÚRA

című társadalmi és tudományos havi folyóiratot.
Főszerkesztő: *Bernhard Zsigmond S. J.*, Felelős szerkesztő: *dr. Czapik Gyula.*

Megrendelési cím:

„Magyar Kultúra” kiadóhivatala
Budapest, VIII, Horánszky-utca 20. sz.